

Μελέτες-Αναλύσεις

Τρίτη, 2 Ιουνίου 2015

ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΟΥ ΗΡΟΣΤΡΑΤΟΥ: ΥΠΕΡΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Του Δρ. Γιώργου Καφφέ

Αν. Καθηγητή Στρ. Κοινωνιολογίας Σ.Σ.Ε

www.EKEO.gr

Λέγεται από τον Στράβωνα ότι την ίδια νύχτα που γεννήθηκε ο Μέγας Αλέξανδρος, στις 21 Ιουλίου του 356 π.Χ. ένας μισότρελλος, ο Ηρόστρατος, πυρπόλησε το Ναό της Θεάς Αρτέμιδος στην Εφεσσο, ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου. Το κίνητρό του δεν ήταν τίποτε περισσότερο από το να μείνει εσαεί το όνομά του στην Ιστορία. Οι συμπατριώτες του τον καταδίκασαν σε φρικτά βασανιστήρια και θάνατο, απαγορεύοντας κάθε μνεία και οποιαδήποτε αναφορά στο όνομά του. Ομως χάρη στην ανυπακοή προς τη βουλή των Ιώνων του Έλληνα ιστορικού, ο εκκεντρικός Εφέσιος εμπρηστής κατάφερε να χαράξει στην Ιστορία την πρώτη ουσιαστικά τρομοκρατική ενέργεια, έτσι ανεξήγητα και χωρίς καμία απολύτως άλλη αιτία και αφορμή εκτός από τη δίψα της αυτοπροβολής του και της δημοσιότητας.

Ο Ηρόστρατος και η ιδιόμορφη ψυχοπάθειά του ήταν μόνο η αρχή. Ο Ζοάο Πεσσόα με την φανταστική τελειομανία του στο χειρισμό του γραπτού λόγου στην πορτογαλική γλώσσα, τον περιγράφει όμορφα στο έργο του «Heróstrato e a busca da Imortalidade, Lisboa, Assirio e Alvim, 2000»ⁱ. Το ίδιο κάνει και Jean-Paul Sartre στο ανεπανάληπτο έργο του «Le Mur» (στο κομμάτι που αναφέρεται στον Erostrate Paris, Gallimard, 1939) με ποιό λογοτεχνικό τρόπο. Τώρα ένα φάντασμα πλανάται πλέον πάνω από τις ανθρώπινες κοινωνίες: Η Τρομοκρατία. Τι είναι όμως η Τρομοκρατία; Ασύμμετρη απειλή, όπως εννοιολογικά αποπειρώνται να την ορίσουν και να την τυπολογήσουν οι στρατηγικοί αναλυτές; Μια νέα μορφή πολέμου; Η ίδια η «οβιδιακή» μεταμόρφωση του πολεμικού φαινομένου στον 21^ο αιώνα; Η παγκοσμιοποίηση ενός ανομικού πολεμικού «πράττειν» μέσα από μια δυνητική πραγματικότητα; Ίσως η τρομοκρατία να αποτελεί ιστορικά τον 4^ο Παγκόσμιο Πόλεμο αφού ο 3^{ος} Παγκόσμιος Πόλεμος παρέμεινε «Ψυχρός» και, ευτυχώς, δεν «θερμάνθηκε» ποτέ. Μια νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων, το τέλος της Ιστορίας ή η Ιστορία του τέλους; Η Παγκόσμια Επικοινωνιακή Επανάσταση έχει για την ώρα επιβάλλει την «ραx electrónica» ή τουλάχιστον έτσι θέλουν κάποιοι να νομίζουν πως συμβαίνει. Αξίζει ωστόσο να θυμίσουμε τη ρήση του Κλαούζεβιτς για το ότι «ο Πόλεμος είναι η συνέχιση της Πολιτικής με άλλα μέσα». Κατ'αυτό το σκεπτικό λοιπόν ένας πρώτος κοινωνιολογικός ορισμός της θα ήταν ότι η «Τρομοκρατία αποτελεί τη συνέχιση του Πολέμου με *ανομικά* μέσα»

Στις αρχές του 1991, ενώ η αμερικανική αρμάδα ετοιμαζόταν να συνθλίψει το Ιράκ του Σαντάμ Χουσεΐν, ο Γάλλος συνάδελφος και γνωστός Κοινωνιολόγος Μποντριγιάρⁱⁱ παρουσίασε ένα δοκίμιο με τίτλο: “Ο Πόλεμος του Κόλπου δεν θα λάβει μέρος”. Στο δοκίμιο αυτό υπήρχε ο εντυπωσιακός ισχυρισμός του πως: “...εξ’υπαρχής γνωρίζαμε ότι ο πόλεμος αυτός δεν θα υπάρξει ποτέ...”

Τρεις μήνες αργότερα, μετά το πέρας των επιχειρήσεων και την στρατιωτική ήττα του Ιρακινού στρατού, ο διάσημος Γάλλος Κοινωνιολόγος επανερχόταν στο ίδιο δοκίμιο, αλλάζοντας αυτή τη φορά όμως τον τίτλο σε: “Ο Πόλεμος του Κόλπου δεν έγινε”. Πράγματι, αν γυρίσουμε πιο πίσω, πριν από τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο, θα αναγνωρίσουμε ένα όμοιο έργο που καταχειροκροτήθηκε τότε από το γαλλικό κοινό και που θεωρείται πια από τα κλασικά έργα, είναι αυτό του Ζιροντούⁱⁱⁱ : “Ο Τρωικός Πόλεμος δεν έγινε”. Στην περίπτωση αυτή ο συγγραφέας έπαιξε σαφέστατα με την κλασική μόρφωση του κοινού του, το οποίο ασφαλώς και δεν αμφέβαλε ποτέ πως ο Τρωικός Πόλεμος διεξήχθη αλλά και πως ένας νέος πόλεμος πλησίαζε πια. Ο Μποντριγιάρ, από ένα νέο οπτικό πεδίο προβληματικής, πρότεινε πλέον ένα νέο είδος πειραματισμού ιδεών με την έκφρασή του περί “νεκρού πολέμου” στην προσπάθειά του να περιγράψει και να τυπολογήσει κοινωνιολογικά αυτό το παράξενο καθεστώς του πολέμου που δεν ήταν ούτε ο γνωστός κλασικός «θερμός πόλεμος» ούτε και ο «ψυχρός πόλεμος» που αντιμετώπιζαν οι ανθρώπινες κοινωνίες αλλά ένα είδος “Μη Πολέμου”! Ο Πόλεμος που διεξαγόταν ως τώρα κλασικά με κανόνια, σάρκα και οστά στρατιωτών, μετασχηματιζόταν, ίσως τελικά όπως και η μητέρα του η Πολιτική και η τροφή του το χρήμα,^{iv} σε κάτι το φανταστικό. Η Τρομοκρατία λοιπόν, εκπρόσωπος πια αυτού του “Μη-Πολέμου”, στηριζόταν σ’αυτό το φανταστικό που στην πραγματικότητα δεν είναι: εικόνα, εικόνα, εικόνα! Καμιά τρομοκρατική ενέργεια πλέον δίχως την ανάλογη δημοσιότητα. Ηροστράτειον Σύνδρομο ή πραγματική κοινωνική απειλή; Αυτό το αναλύσαμε διαζοδικότερα σε προηγούμενο άρθρο μας.^v

Ωστόσο ας αναρωτηθούμε το κατά πόσο στην εποχή της επικοινωνιακής επανάστασης^{vi} ο Πόλεμος παραμένει ακόμα Πόλεμος. Από την εποχή των Μηδικών Πολέμων μέχρι τον Κριμαϊκό

Πόλεμο και την εποχή του Αούστερλιτς μέχρι τα χαρακώματα της Αλβανίας, οι πόλεμοι άλλαξαν πολλές μορφές ως προς τη ένταση, τις αιτιάσεις, τον αριθμό των θυμάτων (κάποιες εκατοντάδες στη Μάχη του Μαραθώνα ως 1 εκ. στο Βερντέν), οπλισμός και δύναμη πυρός, τα πάντα μετεξελίχθηκαν. Ωστόσο πρά το ότι όλες αυτές οι μεταβλητές άλλαξαν, υπήρχε κάτι το οποίο παρέμενε ιστορικά σταθερό μέχρι πρότινος: το πεδίο της μάχης, οι αντίπαλοι, ο νικητής και ο ηττημένος. Τελικά και αυτό χάθηκε!

Αυτό το τελευταίο ίσως ξεκίνησε να χάνεται με την έλευση των αντάρτικων που αποτελούν τελικά την από στρατηγικής πλευράς πρώιμη μορφή του λεγόμενου “ασυμμετρικού πολέμου”. Εδώ ο πιο αδύνατος, χτύπημα με το χτύπημα, φθείρει τόσο τον δυνατότερο αντίπαλο που συνήθως καταφέρνει να τον καταβάλει. Στη Στρατηγική ο “ασύμμετρος πόλεμος” έχει να κάνει με αντιπάλους εντελώς άνισους, δυσανάλογους στρατιωτικά, των οποίων η σύγκρουση δεν είναι αυτή μεταξύ δύο ή περισσοτέρων νομιμοποιημένων κρατικών οντοτήτων αλλά ενός κράτους και μιας διεθνούς τρομοκρατικής οργάνωσης.

Κάποια άλλη μορφή ίσως ιστορικά επίκαιρη αν είχε εξελιχθεί σε θερμή σύγκρουση, είναι και αυτή του “ψυχρού πολέμου”, ενός οξύμωρου τύπου πολέμου που “γεννήθηκε” στην προσπάθεια της δημιουργίας πυρηνικής αποτρεπτικής δύναμης από το 1945 μέχρι και το 1991. Κάποιοι αμερικανοί αλλά και άλλοι αναλυτές χαρακτήρισαν τον ψυχρό πόλεμο ως τον Γ Παγκόσμιο Πόλεμο. Με το σκεπτικό αυτό στην Αμερική υποστηρίζουν ορισμένοι ότι ο πόλεμος κατά της Αλ-Κάιντα είναι ο Δ Παγκόσμιος Πόλεμος... Ο ψυχρός Πόλεμος ούτως ή άλλως ήταν κάτι το πρωτόγνωρο στην ανθρώπινη ιστορία Για πρώτη φορά οι δυνάμεις, οι οποίες διεκδικούσαν την παγκόσμια ηγεμονία, δεν αναμετρήθηκαν άμεσα ποτέ στο πεδίο της μάχης. Γιατί όμως τελικά ο ψυχρός πόλεμος ήταν πόλεμος και κάτι όπως ανταγωνισμός ή αντιπαλότητα δεν επαρκούσε να διατυπώσει μια πολιτικοκοινωνική τυπολόγηση; Η απάντηση είναι σχετικά απλή: λόγω των κοινωνικών επιπτώσεων που επέφερε στις εμπλεκόμενες ανθρώπινες κοινωνίες ο ψυχρός πόλεμος.^{vii}

Τελικά η πιο νέα απειλή κατά τη ίδια της υπόστασης του κλασικού τύπου πολέμου ήταν το γεγονός πως για να διεξαχθεί πόλεμος χρειαζόταν να υπάρχουν δύο αντίπαλοι. Τι συμβαίνει όμως όταν δεν μένει παρά η μια πλευρά ορατή για να χτυπήσει; Στην εποχή των ναζί οι υπηρεσίες του χιτλερικού καθεστώτος υποστήριζαν ότι διεξάγουν ένα πόλεμο κατά των Εβραίων που τους απειλούσαν. Βέβαια η ιστορία κατέδειξε ότι επρόκειτο για ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας που ίσως αποτέλεσε και τη βάση για τον νομικό καθορισμό της έννοιας αυτής. Υπήρχε και υπάρχει αρκετός σκεπτικισμός για το κατά πόσο οι αμερικανικές επεμβάσεις στη Σερβία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ είχαν στοιχεία ανάλογα. Βέβαια εδώ υπάρχει όχι μόνο αμερικανική αλλά συλλογική ευθύνη αν αποδειχτεί κάποτε κάτι τέτοιο, αλλά αυτό δεν θα είναι επί του παρόντος το κέντρο του προβληματισμού μας. Το βέβαιο είναι ότι μιλάμε πλέον για “ασύμμετρους πολέμους” και το ερώτημα είναι το κατά πόσον αυτές οι επιχειρήσεις είναι πόλεμοι με την κλασική τους έννοια ή απλά επιχειρήσεις αστυνομικού χαρακτήρα στη προσπάθεια επιβολής της διεθνούς έννομης τάξης. Εδώ υπάρχει σαφέστατα το στοιχείο της παραβατικής πολιτικής συμπεριφοράς ορισμένων κρατών αλλά δεν έχει ακόμα γίνει γενικά αποδεκτό ποιο είναι το όργανο διεθνούς καταστολής. Οι πράξεις βίας πάντως είναι σαφέστατα διεθνοποιημένες. Υπάρχει θεσμικός κρατικός στρατός μόνο από τη μια πλευρά, ή αν υπάρχει από την άλλη δεν αναγνωρίζεται. Το πεδίο της μάχης μετασχηματίζεται σε “θέατρο” και μάλιστα επιχειρήσεων του οποίου η σκηνή είναι ουσιαστικά ολόκληρος ο κόσμος! Ο αντίπαλος τείνει να αντιμετωπίζεται ως κοινός εγκληματίας (ας θυμηθούμε την εξιλέωση της αμερικανικής κοινής γνώμης με την εκτέλεση του Σαντάμ). Η έννοια της Εθνικής Αμυνας ανεπαισθητα μεταμορφώνεται σε έννοια συλλογικής Ασφάλειας. Εδώ όμως διακρίνουμε μια κοινωνικά ηθική “ασυμμετρία”: ενώ ο πόλεμος είναι δυνατόν να διεξαχθεί, αν όχι στα πλαίσια σεβασμού του αντιπάλου, τουλάχιστον στα πλαίσια μιας σχετικής αδιαφορίας που λαμβάνει όμως υπ’όψη την ύπαρξή του, το “αστυνομικό όργανο” και ο “παραβάτης” δεν μπορούν να λειτουργήσουν κοινωνιολογικά στο ίδιο επίπεδο δράσης και αντίδρασης διότι τόσο το δίκαιο όσο και το καλό βρίσκονται συλλήβδην μόνο από τη μια πλευρά!

Στις δημοκρατικές κοινωνίες σήμερα αποφεύγεται να εκτίθεται η εξουσία στο πολιτικοκοινωνικό κόστος του θανάτου στρατιωτών. Ο χαμός τους παρουσιάζεται πλέον συστηματικά σαν ατύχημα

ή δολοφονία. Από την άλλη μεριά ούτε ο χαμός του αντιπάλου εκλαμβάνεται ως το αποτέλεσμα ενός πολέμου, ποιανού πολέμου; Απλά οι κοινωνίες μας αποφεύγουν συστηματικά να το σκέπτονται γιατί τελικά είναι δυσάρεστο και βάζει προβλήματα ηθικής. Ετσι τελικά ο επαγγελματίας πια στρατιώτης βρίσκεται πλέον στο να προσπαθεί περισσότερο να εμποδίσει τον πόλεμο παρά να τον διεξάγει, παρά το γεγονός ότι η εκπαίδευσή του παραμένει ακόμα περισσότερο πολεμική παρά “ειρηνοποιός”. Τελικά δηλαδή οι στρατιωτικοί εξωθούνται σε ένα παράδοξο γεγονός: η αποστολή τους τείνει να συνίσταται τελικά στο καταργήσουν τις ίδιες τις συνθήκες ύπαρξης του λεγόμενου “στρατιωτικού επαγγέλματος” αν δεχτούμε ότι ο στρατιωτικός είναι απλά επαγγελματίας, πράγμα το οποίο έχω αναλύσει κριτικά σε άλλο έργο.^{viii} Βέβαιο είναι πως ο ειρηνευτικός χαρακτήρας των στρατών δεν εμπόδισε τις ανθρωπιστικές καταστροφές όπως στη Σομαλία ή την Ακτή Ελεφαντοστού.

Οι Κιάο Λιάνγκ και Βανγκ Ξιανξούι, αξιωματικοί της κινεζικής πολεμικής αεροπορίας έγραψαν ένα έργο του οποίου υπάρχει μετάφραση στα γαλλικά,^{ix} με τίτλο “Ο Πόλεμος εκτός ορίων” .Στο έργο τους αυτό αναλύουν το παράδοξο της συρρίκνωσης χρήσης των αμιγώς στρατιωτικών μέσων για την επίλυση πολεμικών διαφορών σε όφελος της χρήσης των νόμων και της νομικής δεοντολογίας του ίδιου του Πολέμου εναντίον κάθε είδους βίας ή απειλής χρήσης βίας. Αυτό μας θυμίζει άλλωστε και το πνεύμα του ανάλογου άρθρου του καταστατικού του Ο.Η.Ε. Σήμερα ο Πόλεμος υπάρχει σχεδόν παντού. Μεταμορφώνεται οβιδιακά σε οικονομικό πόλεμο, εμπορικό πόλεμο, πόλεμο μεταξύ αθλητικών κολοσσών, κυβερνο-πόλεμο που μπορεί να παραλύσει ηλεκτρονικά τα πάντα, από ένα σύστημα κρατήσεων εισητηρίων μέχρι και χρηματηστηριακές συναλλαγές, πόλεμο των πειρατών στις θάλασσες, πόλεμος κατά των εμπόρων ναρκωτικών κλπ. Ενώ η φιλελεύθερη αισιοδοξία διέβλεπε τουλάχιστο για το αμοιβαίο εμπόριο, το “ήπιο εμπόριο” κατά τον Μοντεσκιέ, η αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών οδήγησε τελικά σε σοβαρές κρίσεις διότι προερχόταν από μια διαδικασία καθαρά τεχνοκρατική και υλική παρά από μια συλλογική κίνηση πολιτικού ορθολογισμού. Τέτοια πράγματα όπως αποδείχτηκε δεν χωρούν στο παγκοσμιοποιημένο εμπόριο που εξελίχτηκε σε ένα από τα πιο άγρια πεδία μάχης τα τελευταία χρόνια, κυρίως μετά την είσοδο το 2002 της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

Θα μπορούσαμε λοιπόν συμπερασματικά να καταλήξουμε ότι η «Υπερτρομοκρατία» αντιπροσωπεύει πλέον ένα νέο μέσο συνέχισης μοντέρνου πολέμου αναιρώντας ουσιαστικά την ίδια την ύπαρξη του κλασικού πολέμου. Μεταξύ ψυχρού πολέμου και “εξοπλισμένης ειρήνης” όπως χαρακτήριζαν την εποχή μας αναλυτές, η υπερτρομοκρατία έκανε πλέον ασαφή τα όρια που χωρίζουν τις έννοιες αυτές. Είναι τελικά μια μορφή βίας^x, ενός “πολεμικού πράττειν” σε περίοδο ειρήνης! Ενώ μέχρι πρότινος ο τρομοκράτης επέλεγε, ή προσπαθούσε να πείσει ότι το έκανε, τους στόχους του με πολιτικά ή άλλα κριτήρια, ο “υπερτρομοκράτης” του ISIS για παράδειγμα χτυπά στα “τυφλά” εναντίον οιοδήποτε και οπουδήποτε (οι καταστροφές πολιτιστικών μνημείων από το ISIS είναι χαρακτηριστικές) εκλαμβάνοντας εξ’ορισμού ως εχθρικό το κοινωνικό περιβάλλον και κατ’επέκταση όλο τον κόσμο. Ετσι, θρυμματίζεται και ουσιαστικά εξαφανίζεται η εικόνα του εχθρού. Για τους υπετρομοκράτες δεν υπάρχουν αθώα θύματα. Τα μόνα αληθινά θύματα γι’αυτούς είναι τελικά οι αυτουργοί και οι εκτελεστές αυτών των ενεργειών.^{xi} Ούτως ή άλλως η υπετρομοκρατία καταργεί τα σύνορα μεταξύ της εγκληματικής βίας και της πολεμικής βίας μεταφέροντας τελικά την “ανομικότητα” στην “πολεμική δράση” που επικαλείται ως μονομερή ή πολυμερή “αντίδραση”. Θα μπορούσαμε να δεχτούμε τη θέση της Μιρέιγ Ντελμάς Μαρτί^{xii} ότι στην περίπτωση αυτή “δεν είναι δυνατόν να εντοπίσουμε τον εχθρό, τον παγοσμοιοποιημένο τρομοκράτη, ούτε εξωκοινωνικά, όπως όταν υπάρχει μια εξωτερική, μια ξένη προς το έθνος απειλή, ούτε ενδοκοινωνικά, όπως όταν υπάρχει εμφύλιος πόλεμος ή συμμωριτική δράση”. Με αυτή την έννοια η εξισσορόπηση που πολιτικά επέρχεται με την νίκη ή την ήττα που θα κατέληγε ένας κλασικός πόλεμος εξαφανίζεται.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί πόσο σπουδαίο είναι να πείσουν οι λαμβάνοντες τις πολιτικές αποφάσεις ότι η πάλη κατά της τρομοκρατίας αποτελεί ένα είδος νομιμοποιημένου δικαιώματος χρήσης πολεμικής βίας. Το πρόβλημα εδώ είναι βέβαια ότι το υφιστάμενο νομικό καθεστώς περί δικαίου του Πολέμου δεν καλύπτει επαρκώς τη δυνατότητα που επικαλούνται πολλές φορές οι στρατοί στο να πυροβολήσουν αδιακρίτως εναντίον οιοδήποτε θα

υποψιαζόνταν ως τρομοκράτη, ή να κρατήσουν φυλακισμένο κάποιον που θεωρήθηκε ύποπτος για τρομοκρατική δράση μέχρι το τέλος του πολέμου, αλλά που και πως ορίζεται αυτό το τέλος;. Εδώ ανακύπτει και ένα νομικό ζήτημα συμμετρικότητας των διεθνών κανόνων και συμβάσεων που θεσμικά επικαλούνται αλλά συναντούν μεγάλες δυσκολίες πολλές φορές στο να καλύψουν τυπικά την πολεμική δράση κατά της υπετρομοκρατίας.

Οι πολεμικές πρακτικές ωστόσο δεν εξαντλούνται μόνο στην κλασική τρομοκρατική ενέργεια ή στην υψηλή τεχνολογική δράση που επιφέρει πλήγματα. Ο Γερμανός πολιτολόγος Χένφριντ Μούνκλερ^{xiii} μιλά για “νέους πολέμους”, για “πολέμους δίχως όνομα” που δυστυχώς κατατρέχουν τους λιγότερο προνομιούχους λαούς του πλανήτη. Διαβλέπει ο Γερμανός μια εξέλιξη του κράτους που διαθέτει θεσμικά τη δυνατότητα άσκησης πολεμικής βίας σε ένα “κράτος απλής βίας” στο μέτρο που αυτό “το είδος πολέμου α-πολιτικοποιείται κι ενώ ταυτόχρονα στρατιωτικοποιείται η εγκληματικότητα”. Αυτό αποτελεί λοιπόν μια παγίδα που πέφτουν συχνά τα σύγχρονα ισχυρά δημοκρατικά κράτη δικαίου που τελικά αποδεικνύεται σιγά-σιγά πως δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένα για την αντιμετώπιση της υπερτρομοκρατίας η οποία συνεχώς αυξάνει τη δράση της και κάνει “καρκινογόνες μεταστάσεις”. Οι υπερτρομοκράτες είναι συχνά άτομα που εξέθρεψαν και μεγάλωσαν τα ίδια τα δημοκρατικά κράτη, είτε λόγω αδυναμίας, είτε λόγω συμφερόντων, δρουν εκ των έσω αλλά εξωθεσμικά και εξελίσσονται σε “ηγέτες με αναγνώριση” οικονομική ισχύ και “κοινωνική αποδοχή” ανάμεσα σε ομοειδείς μη προνομιούχες κοινωνικές κατηγορίες. Τα πράγματα εδώ περιπλέκονται ακόμα περισσότερο αφού η υπερτρομοκρατία στα πλαίσια της περιθωριακής της δράσης διασυνδέεται σχεδόν “φυσιολογικά” με ότι παράνομο και εγκληματικό υπάρχει στις κοινωνίες και που στην εποχή μας είναι κυρίως λαθρεμπόριο όπλων και ναρκωτικών, επιθέσεις και ομηρία πολιτών, λεηλασίες και ωμή βία και τελικά παράνομες οικονομικές και σκοτεινές εν γένει δραστηριότητες. Αυτή η βαρβαρότητα της εποχής μας συχνά στηρίζεται ακόμα και από παράγοντες που δεν είναι επιφανειακά εξωθεσμικοί και καταφέρνουν να έχουν ακόμα και την υποστήριξη θεσμών και κρατών διαστρεβλώνοντας κάθε έννοια νομικού και κοινωνικού πλαισίου. Αλλά και στο σημείο αυτό υπάρχει ο πόλεμος: Ο υγιής επιχειρηματικός κόσμος δεν αποδέχεται την κατάσταση αυτή και αντιδρά. Μ’αυτό τον τρόπο η κοινωνική ακαταστασία που εκτρέφει την υπερτρομοκρατία αναζητά “κατάλληλο έδαφος και ιδανικές συνθήκες”. Τα βρίσκει όλα σε φτωχές κοινωνίες και σε πολιτικά καθεστώτα πλήρως αδύναμα να προβάλλουν κάποια αντίσταση. Εδώ τα Μ.Μ.Ε. έπαιξαν πάλι ένα καθοριστικό ρόλο παρουσιάζοντας αυτές τις καταστάσεις στα μάτια του “πολιτισμένου κόσμου” σαν μια απλή συνέπεια της φτώχειας και της άγνοιας των ανθρώπων, μη φωτίζοντας παρά μόνο ελάχιστες πτυχές πολεμικών τραγωδιών και αναρχίας που επικρατούν. Για παράδειγμα πόσοι άραγε γνωρίζουν σήμερα ότι στην υποσαχαρική Αφρική οι βίαιες καθημερινές συγκρούσεις έχουν τόσα θύματα όσα οι υπόλοιποι πόλεμοι στον πλανήτη όλοι μαζί;

Ο Πόλεμος επιδεινώνει τελικά τη μιζέρια και ως “φυσιολογική συνέπεια” ενέχει το γεγονός ότι αποτελεί ο ίδιος το μόνο ίσως μέσο που απομένει για να ξεφύγει ο άνθρωπος από αυτήν. Επομένως δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος πολεμικής βίας χωρίς τέλος. Οι βίαιες συγκρούσεις δημιουργούν και πάλι τις συνθήκες μέσα από τις οποίες γεννήθηκαν! Οι ανθρώπινες κοινωνίες αδυνατούν πολλές φορές να ξεφύγουν από την παγίδα που οδηγεί σε συγκρούσεις και που μοιραία ανακυκλώνονται. Εδώ όμως, όπως μας θυμίζει εύστοχα ο Μποντριγιάρ, ^{xiv} λείπουν εικόνες, λείπει ο ήχος και τελικά μας κάνει να μη θεωρούμε εμείς εδώ στη Δύση αυτά τα προβλήματα ως υπάρχοντα, ή ακόμα και όταν το βλέπουμε πως υπάρχουν έχουμε την εντύπωση, ή έστω να επιθυμούμε να πιστεύουμε πως δεν μας αφορούν.

Ηδη από τη δεκαετία του 20 ελέγχθη πως “ενώ ο πόλεμος είχε τελειώσει οι πολεμιστές ήταν ακόμα εδώ”. Σχεδόν ένα αιώνα μετά θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι “οι πολεμιστές είναι ακόμα εδώ” ή μάλλον ίσως δεν έφυγαν ποτέ! Μήπως πρέπει να το μετανοιώσουμε; Είναι βέβαιο πως δεν ήταν ήρωες όλοι οι πολεμιστές αλλά και όλοι οι ήρωες δεν υπήρξαν χασάπηδες...^{xv} Μέσα σ’αυτή την ακαταστασία μπορούν ίσως κάποιοι να μας πείθουν ότι υπάρχουν άνθρωποι που ζουν με την αντίληψη πως επιβιώνουν γιατί καταφέρνουν να σκοτώνουν όσον το δυνατόν περισσότερους όμοιούς τους! Μπορεί εμείς οι Κοινωνιολόγοι να καταφέρουμε με κάποιο τρόπο να τυπολογήσουμε και να ορίσουμε τη βία που παράγει στις κοινωνίες μας η λεγόμενη

υπερτρομοκρατία, έστω από το σύνδρομο του Ηρόστρατου το οποίο μπορεί κάποιος εύκολα να διαγνώσει στη θεωρία για τους τρομοκράτες τέτοιου είδους, στην πράξη όμως η ανάσχεση του είδους της βίας αυτής παραμένει εξαιρετικά δυσχερής ακόμα.

ⁱ João Pessoa , Heróstrato e a busca da Imortalidade, Lisboa, Assirio e Alvim, 2000

ⁱⁱ Jean Baudrillard

ⁱⁱⁱ Jean Giraudoux : La guerre de Troie n'aura pas lieu, 1936

^{iv} Γ. Καφφέ “Τι είναι ο Πόλεμος;” Β εκδ Παπαζήση 2008

^v Γ. Καφφέ: Τρομοκρατία: Ηροστράτειον Σύνδρομον ή γενικευμένη κοινωνική απειλή; βλ. Περιοδικό Εθνικές Επάλξεις

^{vi} Ο όρος “Επικοινωνιακή Επανάσταση” χρησιμοποιείται και αναλύεται εκτενέστερα σε έργα μας όπως το “Εισαγωγή στη Στρατιωτική Κοινωνιολογία” εκδ Παπαζήση 2005

^{vii} Γ. Καφφέ: “Τι είναι ο Πόλεμος;”

^{viii} Γ. Καφφέ: “Εισαγωγή στη Στρατιωτική Κοινωνιολογία”

^{ix} Βλ. Περιοδικό Marianne 25/5/2007

^x Γ. Καφφέ: “Τι είναι ο Πόλεμος”

^{xi} Βλ. άρθρο Γ. Καφφέ “Τρομοκρατία, νέα μορφή πολέμου ή γενικευμένη κοινωνική απειλή” στις Εθνικές Επάλξεις

^{xii} Mireille Delmas-Marty : “Un pluralisme ordonné” Seuil, 2006

^{xiii} Henfried Münkler: “Les Guerres Nouvelles” Alvik 2003

^{xiv} Jean Baudrillard “La Guerre du Golfe n'a pas eu lieu” Galillée 1991

^{xv} Christian Godin “La Guerre” éd. Temps 2007